

12. נאמנות נשים באסורין**1. תוס' פסחים ד: ד"ה הימנוהו**

הימנוהו רבנן בדרבנן - אף על גב דכל דבר שהוא בידם מהימנינן להו לנשים ועבדים ואפילו מדאורייתא דמעשים בכל יום שאנו מאמינים לאשה ועבד על השחיטה ועל הניקור ובפ' המדיר (כתובות עב. ושם) גבי מאכילתו שאינו מעושר משמע שסומך עליה לענין חלה ומעשר מכל מקום גבי בדיקת חמץ אע"ג דבידם מ"מ אי הוי מדאורייתא לא מהימנינן להו משום דאיכא טירחא יתירתא וצריך דקדוק גדול כדמוכח בירושלמי שמפרש מפני שנשים עצלניות הן ותחומין דרבנן מהימנינן להו לאשה ועבד ולא קטן מדתניא בפ' כיצד מעברין (עירובין נח: ושם) אפילו עבד ואפילו שפחה נאמנת לומר עד כאן תחום שבת אבל קטנים לא דגריעי טפי מדחשיב להו בשמעתין בסוף ובפרק שני דכתובות (דף כח. ושם) אלו נאמנים להעיד בגודלן מה שראו בקוטנן עד כאן היינו מהלכין בשבת משמע אבל בקוטנן לא היינו משום דתחומין אין בידם כלל לכך אין נאמנים כמו בבדיקת חמץ.

2. ריטב"א כתובות עב. ד"ה ומשמשתו "יש מדקדקין" עד "ומה שלא אמרו"

יש מדקדקין שאין האשה נאמנת באיסורין של תורה אלא בנדוטה בלבד דכתיב וספרה לה, ומהתם לא ילפינן דשאני התם דלא סגיא בלאו הכי כי אי אפשר לו לבעל לדעת מתי וסתה ושלמו ימי ספורין שלה אלא על פיה ואם לא תאמינה בטלת מצות פריה ורביה, והיינו דאמרינן בפ"ק דפסחים (ד' א') הכל נאמנים על בעור חמץ אפילו נשים אפילו עבדים אפילו קטנים ופרישנא טעמא דכיון דבדיקת חמץ דרבנן היא הימנוה רבנן בדרבנן הא אילו הוי דאורייתא לא מהימנא, ואין פירוש זה נכון שכל מקום שהאמינה תורה עד אחד באיסורין האשה כאיש, וכל שכן בעניני הבית המוטלין עליה, ומעשים בכל יום שסומכין עליה בניקור הבשר ומליחתו ועל מצה בפסח וכיוצא בהן הרבה, וההיא דפסחים כבר אמרו בירושלמי (פסחים פ"א ה"א) לית כאן נשים אי נמי אית כאן נשים ומתוך שהן עצלניות בודקות כל שהן, כלומר שלא יבדקו כראוי מפני הטורח לראות חורין וסדקין.

3. מאירי פסחים ד. ד"ה ובתלמוד המערב מתחלת דבריו עד "על דרך מה שאמרו"

ובתלמוד המערב אמרו על סוגיא זו לית כאן נשים מתוך שהן עצלניות בודקות כל שהן ועקר הפירוש בו לית כאן נשים כלומר לא הוצרכנו להכשיר בדיקתן מטעם זה שמתוך שהם עצלניות בודקות כל שהן ר"ל עושות מלאכתן במתון ואינן טרודות בעסקים אחרים ובודקות כל שהן ר"ל בכל כחן יפה יפה

4. השגות הראב"ד פסחים א: (בדפי הרי"ף) מתחלת דבריו עד "ואפילו על חזקה", "וטעמא במלתא" עד סוף דבריו

אמר אברהם: האי לישנא לא דייק, דאי אמרי אנן בדיקניה לא הוה צריך למימר הימנוה רבנן בדרבנן, דאפילו בדאורייתא נמי מהימני, כגון נטילת הגיד והחלב, שאנו סומכים על הנשים...

...וטעמא דמילתא דהכל חברים אצל המצות מכיון שהם עוסקים בהם עד שיחשדו כמו שנחשדו עמי הארץ על המעשרות כשנבדקו [סוטה דף מח א] שאם לא כן איך אדם סומך בניקור הבשר ובדיקת הירקות על אשתו בירקות שהוחזקו בתולעים, אלא ודאי הכא לאו דאמרי אנן בדקינן אלא דאמרי בדיק ליה מאן דהוא. ולגבי עדות ודאי אין סומכין על עדותן במקום דאיתחזק איסורא דאורייתא, אבל לגבי ביעור הימנינהו רבנן דלא צריך בדיקה, מיהו ביטול בעי.

5. תוס' רי"ד פסחים ד"ה במוחזק, אבל

במוחזק לן דלא בדוק וקאמרי הני דאנן בדקינן מהו דתימא לא ניהמני' קמ"ל כיון דבדיקת חמץ מדרבנן היא כו' הימנוה רבנן דרבנן ראייתא מקשים בזה דהכא משמע דבדאורייתא לא מהימנינן לאשה ועבד במילתא דקיימא בחזקת איסורא כגון דומיא דהכא דהאי בית מוחזק לן דלא בדוק היא ואמרי הני בדקנוהו וטעמא דמדרבנן הא בדאורייתא לא מהימנינן להו וא"כ לא תהא אשה נאמנת לקוץ לו חלה וגם להפריש מעשר דאמרי' בפ' המדיר אלו יוצאות שלא בכתובה העוברות על דת משה ויהודית ומפרש איזו היא דת משה מאכילתו שאינו מעושר ולא קוצה לה חלה ואמרינן בגמרא אתרווייהו היכי דמי אי דידע ניפרוש ואי דלא ידע מנא ידע היינו משמע דבעי למימר דכל זמן שלא ידע בבירור דאינה מעשרת ואינה קוצה סמכי עלה ומותר לאוכלן על פי' עוד לפי משמעות דהכא לא ה' נאמנין אשה ועבד לנקר את הבשר דבשר נמי בחזקת איסור עד שינקרוהו ותימה היא לומר כך דהא מעשים בכל יום דסמכי' אעבד ואשה בניקור הבשר וגם נמי במסכת עירובין משמע דאשה ועבד אינן נאמנין להתיר אלא במילתא דרבנן דקתני בפ' כיצד מעברין אפילו עבד אפילו אשה נאמנין לומר עד כאן תחום שבת שלא אמרו חכמים בדבר להחמיר אלא להקל ומוקמינן טעמא בגמרא משום דמדרבנן היא היינו משמע אבל בדאורייתא לא מהימנינן להו עוד מקשים דהא משמע אפילו קטנים מהימנינן גבי בדיקת חמץ הואיל ומדרבנן היא והכא גבי תחומין משמע דלא מהימנינן להו אע"ג דתחומין דרבנן הן דהא לא קתני אלא עבד ואשה אבל קטן לא קתני ועוד במסכת כתובות משמע בהדיא דקטנים לא מהימנינן בתחומין דאמרי' התם בפ' שני ואלו נאמנין להעיד בגודלן על מה שראו בקוטנן וקחשיב נמי נאמנין לומר עד כאן היינו באים בשבת ואמרי' התם נמי בגמרא משום דתחומין דרבנן והיינו משמע התם דאין נאמנין אלא בגודלן אבל בקטנותן לא והכי גבי בדיקה אפי' בדאורייתא כגון האשה שהיא נאמנת לספור ולומר טהורה אני גם במעשר וחלה שהן מוטלין על האשה לקוץ חלה מעיסתה וגם לעשר פירותיו כדתנן עישרתם עירבתם הדליקו את הנר התם ודאי אשה מהימני וה"ה אם אמר לעבדו לעשר פירותיו ואומר לו כי עישרתם נאמן וכן אם נותן להם בשר לנקר או פירות לעשר נאמנין הן אפילו בדאורייתא: [מהדות"ל]

אבל במידי דלא רמיא עלייהו כגון בדיקת הבית שהיתה מוטלת על בעל הבית ומוחזק לן דלא בדקי' ואלה אומרי' כי אנחנו בדקנו אותו אי לאו דהוי מדרבנן לא מהימני שאם מעידין על פירות ראובן שהי' טבל ואומרינן כי היא הרשה אותנו לעשרן ועישרנום אינן נאמנין ואע"ג דבטבלייהו נאמנין משום דעלייהו רמיא מילתא אבל בטיבלא דאחריני דלא רמי עלייהו דוקא לבעה"ב שעשאו שליח נאמנין אבל לאחרים אינן נאמנים לומר כי אנו נעשינו שלוחים עליו ועישרנוהו וקטן אקטן נמי לא קשיא הכא דנאמן משום דאמר אני עשיתי מעשה ובדקתי' והתם בעירובי תחומין והא מעיד ואומר שעד כאן הגיע תחום שבת ואין עדות לקטן כלל אפילו בדרבנן אבל במעשה שאומר כי אני עשיתי בדאורייתא לא מהימן אבל בדרבנן מהימן:

6. כתובות עב. "ולא יוצאות" עד באמצע המשנה "ולא קוצה", בגמרא "מאכילתו שאינו מעושר היכי דמי" עד "ולא קוצה"

משנה- ואלו יוצאות שלא בכתובה: העוברת על דת משה ויהודית. ואיזו היא דת משה? מאכילתו שאינו מעושר, ומשמשותו נדה.

גמ'- מאכילתו שאינו מעושר. היכי דמי? אי דידע, נפרוש! אי דלא ידע, מנא ידע? לא צריכא. דאמרה ליה פלוני כהן תיקן לי את הכרי, ואזיל שייליה ואשתכח שיקרא: ומשמשותו נדה. היכי דמי? אי דידע בה, נפרוש! אי דלא ידע, נסמוך עילוה! דא"ר חנינא בר כהנא אמר שמואל: מנין לנדה שסופרת לעצמה?

שנאמר: בוספרה לה שבעת ימים, לה - לעצמה! לא צריכא, דאמרה ליה פלוני חכם טיהר לי את הדם, ואזל שייליה ואשתכח שיקרא. ואיבעית אימא: כדרב יהודה, דאמר רב יהודה: הוחזקה נדה בשכינותיה, בעלה לוקה עליה משום נדה.

7. ריטב"א כבובות עב. ד"ה ומשמשתו "ומה שלא אמרו" עד סוף דבריו

ומה שלא אמרו לעיל נסמוך עליה כי הכא משום דגבי נדה כתיב קרא בהדיא וממנו אנו למידין לכל האיסורין, לכך סתם התלמוד לשונו לומר מנא ידע, ומ"מ הכל ענין אחד דעל כרחין הכי קאמר כיון שכבר אכל וסמך עליה כדינו מנא ידע שהרי אין לו לחקור אחריה כי היא נאמנת לו, ולא עוד אלא שאילו היה הדין נותן שלא יהא מאמינה לא היה לנו לקונסה בכתובה דאדרבה הוא עשה שלא כדין שאכל על פיה, ומימר אמרה דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין, אלא ודאי זו נראה לי ראייה ברורה שהיא נאמנת, ולקמן אמרו עוד היודע באשתו שאינה קוצה לו חלה יחזור ויפריש אחריה אלמא כל שאינה חשודה לו אינו צריך להפריש אחריה, וזו ג"כ ראייה ברורה, כן נראה לי, וכן פסקו הגאונים ז"ל, וכן פירשו בתוספות.

8. גיטין ב: "עד אחד נאמן באסורין אימור דאמרינן" עד: אבל הכא

עד אחד נאמן באיסורין, כגון חתיכה ספק של חלב ספק של שומן, דלא איתחזק איסורא

9. תוס' גיטין ב: ד"ה עד אחד (#1) "וא"ת ומנא לך" עד סוף התוס' ומהרש"א ד"ה וכשעברו

וא"ת ומנא לך דעד אחד נאמן באיסורין וי"ל דילפינן מנדה דדרשינן בפרק המדיר (כתובות דף עב. וספרה לה לעצמה וא"ת אם כן אפילו איתחזק איסורא וי"ל דאינה בחזקת שתהא רואה כל שעה וכשעברו שבעה טהורה ממילא ולא איתחזק איסורא וגם בידה לטבול.
מהרש"א

וכשעברו שבעה טהורה ממילא ולא איתחזק איסורא וגם בידה לטבול עכ"ל לכאורה קשה כיון דבנדה איכא תרתי דלא איתחזק איסורא וגם בידה הוא הדרן קושייתם לדוכתיה מנלן דע"א נאמן באיסורין אפי' בלא איתחזק איסורא ואין בידו כגון ספק של חלב או שומן דאמרינן בשמעתין דנאמן ויש לפרש דבריהם משום דבנדה איכא תרתי דהיא טמאה כל זמן שרואה ואין בידה לפסוק דמה וגם אח"כ היא טמאה עד שתטבול ואהא קאמרי' דמשום שהיא רואה לא מקרי איתחזק איסורא כיון דאינה בחזקת שהיא רואה כל שעה ומחמת ראייתה היא טהורה ממילא אחר ז' ואי משום דעדיין אף אחר שאינה רואה איתחזק איסורא וטמאה משום דלא טבלה הרי יש בידה לטבול והשתא ניחא דבין לאו בידו ולא איתחזק איסורא ובין איתחזק איסורא והוא בידו איכא למילף שפיר מנדה וכן יש ללמוד דברים אלו מחידושי רשב"א ע"ש:

10. תוס' גיטין ב: ד"ה עד אחד (#1) מתחלת דבריו עד "ושחיטה אע"ג"

פי' הקונטרס שהרי האמינה תורה כל אחד ואחד על הפרשת תרומה ושחיטה וניקור הגיד וחלב ולא היה לו להזכיר הפרשת תרומה ושחיטה דבהנהו נאמן אע"ג דאיתחזק איסורא משום דבידו לתקנם כמו שפ"ה בסמוך והכי אמר בהאשה רבה (יבמות דף פח.)